

ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ В ЕНЕРГЕТИЧНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У даній роботі акцент робиться на принципах та методах управління в енергетичному менеджменті, відображаючи їхню актуальність у сучасних умовах економічного розвитку. Енергетика, як важлива складова економіки, вимагає ретельного та ефективного управління для забезпечення сталого розвитку та задоволення потреб суспільства. Дослідження принципів та методів управління в енергетичному секторі в даній роботі спрямоване на виявлення ключових аспектів управління, а також на пошук можливостей для оптимізації процесів та підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів.

Ключові слова: принципи, методи, управління, енергетичний сектор, ефективність.

Abstract

In this work, the emphasis is on the principles and methods of management in energy management, reflecting their relevance in modern conditions of economic development. Energy, as an important component of the economy, requires careful and effective management to ensure sustainable development and meet the needs of society. The study of the principles and methods of management in the energy sector in this work is aimed at identifying key aspects of management, as well as at finding opportunities to optimize processes and increase the efficiency of energy resource use.

Keywords: principles, methods, management, energy sector, efficiency.

Вступ

Україна, як країна з енергетичним дефіцитом, забезпечує менше половини своїх потреб у паливі та енергії за рахунок власних ресурсів. Темпи енергоефективності ВВП в Україні набагато вищі, ніж у промислово розвинених країнах, і продовжують зростати. Саме тому стратегічним напрямком державної політики у розвитку економіки та соціальної сфери стає підвищення рівня енергоефективності, що відзначається значними економічними перевагами. Ця стратегія полягає у розробці нових енергозберігаючих, маловідходних та безвідходних технологій, ефективних систем контролю за використанням енергії та захисту довкілля від забруднення, а також у впровадженні інтегрованого енергетичного та економічного управління.

Основна частина

Впровадження політики енергозбереження є неможливим без наявності фахівців у сфері енергозбереження, які можуть розробляти та впроваджувати напрями розвитку суспільства та економіки, спрямовані на стабілізацію та зменшення споживання енергії.

Менеджмент зосереджує свої зусилля на тому, щоб зробити людей здатними до спільних дій і тим самим досягти синергізму у їх роботі; менеджмент прагне сформувати таку організаційну культуру, яка б стимулювала саморозвиток працівників і їх бажання бути рівноправними членами організації [1].

Тому на перше місце виходять такі принципи, які дозволяють повністю розкрити потенціал людини і спрямувати його на користь організації:

- Розвиток творчих здібностей персоналу.
- Залучення співробітників до розробки управлінських рішень.
- Опора на систему гнучкого лідерства серед персоналу і особисті контакти працівників із зовнішнім оточенням.
- Використання таких методів співпраці з людьми, що забезпечують їх задоволення роботою.

- Постійна і цілеспрямована підтримка індивідуальної ініціативи працівників фірми і організацій, що з нею співпрацюють.
- Чесність і довіра у ділових стосунках.
- Опора на високі стандарти роботи і прагнення до нововведень.
- Обов'язкове визначення розміру внеску працівника у загальні результати.
- Орієнтація на перспективу розвитку.

Опора на загальнолюдські цінності і соціальну відповідальність бізнесу перед людьми та суспільством в цілому [1].

Не менш важливим принципом управління є “визнання соціальної відповідальності менеджменту перед людиною і суспільством у цілому”. Згідно з найпоширенішими міркуваннями, організації, на додаток до юридичної та економічної відповідальності, повинні враховувати людські і соціальні аспекти впливу своєї ділової активності на працівників, споживачів і місцеве населення, а також здійснювати свій внесок у вирішення соціальних проблем у цілому, жертвуючи для цього частину своїх коштів і зусиль. Вони мають добровільно відгукуватися на соціальні потреби суспільства, відповідально діяти у таких сферах, як захист довкілля, охорона здоров'я, материнства, розвиток освіти, культури, спорту тощо [2]. Своєю участю у благодійних заходах вони можуть сприяти вирішенню актуальних соціальних проблем регіону, в якому працюють. Особлива роль методів управління полягає у тому, щоб створити умови для чіткої організації процесу управління, використання сучасної техніки і прогресивної технології організації праці і виробництва, забезпечити їх максимальну ефективність при досягненні поставленої мети. Таким чином, зміст поняття «методи управління» витікає із суті і змісту управління і належить до основних категорій теорії управління [3].

Формування цілеспрямованого впливу на трудові колективи та їх окремих членів безпосередньо пов'язане з мотивацією, тобто використанням факторів, які визначають поведінку людини в колективі у процесі виробництва. Звідси витікає дуже важлива вимога до методів управління: методи управління повинні мати свою мотиваційну характеристику, що визначає напрям дії їх. Ця характеристика показує мотиви, які визначають поведінку людей і на які орієнтована відповідна група методів [3].

Формою прояву економічних методів управління є певні плани, завдання, програми, виражені економічними параметрами, чи ступінь задоволення індивідуальних, групових, колективних інтересів, виражений стимулами індивідуальної і колективної праці. Організаційно-розпорядчі методи управління ґрунтуються на таких індивідуальних і групових властивостях людей, як почуття обов'язку, відповідальності, дисципліни та розуміння можливості адміністративного покарання.

Організаційно-розпорядчі методи управління слід застосовувати з врахуванням вимог економічних законів. Тільки у цьому випадку вони є науково обґрунтованими. Якщо орган управління в своїй діяльності не враховує або недостатньо враховує вимоги економічних законів, то організаційно-розпорядчі методи можуть перетворитися на адміністративні, бюрократичні, волонтаристські, суб'єктивні методи впливу [4].

Основний зміст методів організаційно-стабілізуючого впливу полягає у встановленні складу елементів системи і стійких організаційних зв'язків між ними, закріплення певних обов'язків як за системою в цілому, так і за окремими її ланками.

Другою групою організаційно-розпорядчих методів управління є методи розпорядчого впливу, які відображають поточне використання встановлених організаційних зв'язків і їх часткове коригування в разі зміни умов роботи. В основу розпорядчих методів покладено повноваження та обов'язки.

Обидві групи методів управління використовуються спільно, оскільки вони доповнюють одна одну. Разом з тим ці методи взаємозамінні, що і визначає особливості вибраного в управлінні того чи іншого типу організації або основні аспекти організаційної діяльності в процесі управління [4].

Отже, організаційно-розпорядчі методи витікають із суті управління, особливостей і властивих йому взаємовідносин, є стержнем управлінського впливу та специфічно управлінським явищем [5].

Висновки

Аналізуючи принципи та методи управління в енергетичному менеджменті, можна відзначити їхню важливість у сучасних умовах економічного розвитку. Енергетика, як ключова галузь економіки, здійснює значний вплив на сталість розвитку суспільства та забезпечення його потреб. У цьому контексті ефективне управління енергетичними ресурсами стає надзвичайно важливим завданням. Дослідження принципів та методів управління в енергетичному секторі має на меті виявлення ключових аспектів управління, а також виявлення можливостей для оптимізації процесів та

підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів. Розуміння та впровадження цих принципів дозволить досягти більшої стабільності управління енергетичними процесами та забезпечити ефективне використання ресурсів для досягнення цілей сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Андрушків Б.М., Кузьмін О.Є. Основи менеджменту. – Львів, «Світ», 1995. – 296 с.
2. Кредісов А.І., Панченко Є.Г., Кредісов В.А. Менеджмент для керівників. К.: Т-во “Знання”, 1999. – 556.
3. Чмут Т.К. Управління енергетичним підприємством. Навч. посібник. – Харків, 1999. – 358с.
4. Тарнавська Н.П., Пушкар Р.М. Менеджмент: теорія та практика: Підручник для вузів. – Тернопіль: Карт-бланш, 1997. – 456 с.
5. Бержанір А.Л. Світовий досвід забезпечення взаємодії влади та бізнесу в економічних системах. Вісник Донецького національного університету. 2015. Серія Економіка і право. Ме 1. С. 32-35.

Степанюк Іван Сергійович: студент групи ЕЕ-21б, факультет електроенергетики та електромеханіки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: ivanstepanuk2@gmail.com.

Самойлов Володимир Юрійович: студент групи ЕЕ-21б, факультет електроенергетики та електромеханіки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: vova254376@gmail.com.

Науковий керівник: **Педос Тетяна Зіновіївна** — асистент кафедри ЕСЕМ, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: tanushka.em@gmail.com.

Stepaniuk Ivan Serhiyovych: student of group EE-21b, Faculty of Electrical Power Engineering and Electromechanics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: ivanstepanuk2@gmail.com

Volodymyr Yuriyovych Samoilo: student of group EE-21b, Faculty of Electrical Power Engineering and Electromechanics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vova254376@gmail.com.

Academic supervisor: **Tetyana Zinovievna Pedos** — assistant professor of the ESEEM department, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: tanushka.em@gmail.com.